

# KOMPARATÍVNA ANALÝZA INDEXU ĽUDSKÉHO ROZVOJA A PROSPERITY LEGATUM INDEX: ŠTÚDIA KVALITY ŽIVOTA V KRAJINÁCH EÚ

## COMPARATIVE ANALYSIS OF HUMAN DEVELOPMENT AND LEGATUM PROSPERITY INDICES: A STUDY OF QUALITY OF LIFE IN EU COUNTRIES

**Janka Zajacova – Beata Stehlikova – Maria Zubkova**

---

### **Abstract**

The aim of the paper is to ascertain whether the Human Development Index (HDI) and the Legatum Prosperity Index (LPI) offer comparable or, at the very least, analogous insights into the quality of life in EU countries. The means for comparison is to examine the dependencies between the two composite indices, their dimensions and sub-dimensions. The HDI provides a basic overview of the level of human development, while the LPI offers a much deeper and broader view of well-being, including social, political and environmental factors. We used descriptive statistics, Pearson's correlation coefficient to measure the tightness of dependence, principal component analysis and cluster analysis. HDI is strongly and significantly correlated with all the pillars of the LPI. The LPI is not statistically significantly correlated only with the average number of years of schooling. This indicator may be influenced by past history. The Education pillar of the LPI focuses on the current quality and efficiency of the education system, including access to education. Using both the HDI and the LPI in examining the link between human development and prosperity can offer a more comprehensive picture of development outcomes in countries and the challenges they face.

**Key words:** quality of life, Pearson correlation, cluster analysis, education

**JEL Code:** I31, O15, C38

---

### **Introduction**

Prosperita sa považuje za najvyšší a najžiadanejší cieľ všetkého ľudského snaženia. Často sa meria prostredníctvom hrubého domáceho produktu, čo nemusí poskytnúť efektívny obraz o jej skutočnej podstate, uvádzajú Khan a Ahmad (2019). Rovnaký názor majú aj autori Gonos,

Čulková, (2022), ktorí uvádzajú, že aj keď je HDP najpoužívanejší indikátor zameriava sa najmä na ekonomickú stránku života a ignoruje iné faktory, ktoré ovplyvňujú život ľudí v danej krajine. Podľa Jansen et al. (2024) tvorba politík sa dlhodobo zameriava na hospodársky rast meraný hrubým domácim produktom (HDP), čo odvádza pozornosť od udržateľného blahobytu pre všetkých. Napriek návrhom ísť nad rámec HDP ich integrácia do politiky a spoločenského diskurzu zostáva obmedzená. Budak, Kilić a Organ (2020) vo svojom príspevku uvádzajú, že stav prosperity možno definovať ako rozvíjajúci sa, rastúci, bohatý štát a úspešný sociálny status. Vo svojej štúdií potvrdzujú platnosť LPI ako účinného nástroja na meranie prosperity alebo blahobytu. K rovnakému záveru dospeli aj Gligorić Matić, Gavrilović a Stanišić (2020), ktorí uvádzajú, že LPI odráža multidimenzionálny charakter moderného rozvoja a prosperity. Uskutočnili tiež analýzu vzťahov LPI s HDP na obyvateľa a HDI. Výsledky Žmuka (2015) naznačujú, že úroveň kvality života meranej HDI a úroveň ekonomického rozvoja sú prepojené. Ekonomický rast prispieva k dosiahnutiu vysokej úrovne ľudského rozvoja, zatiaľ čo zvyšovanie úrovne ľudského rozvoja otvára nové príležitosti pre ekonomický rast. Tento kauzálny vzťah medzi ekonomickým rastom a ľudským rozvojom sa vyvinul na vzájomne sa ovplyvňujúci proces, zistili Taqi et al. (2021). Z uvedeného vyplýva, že HDI a LPI úzko súvisia s ekonomickým rastom, čo vedie k prirodzenej otázke, aká je ich vzájomná súvislosť. V Encyklopédii výskumu kvality života a blahobytu (Lind, 2024) sa zdôrazňuje širší rozsah LPI v porovnaní s HDI. Rozoberá sa v ňom, ako LPI zahŕňa oblasti ako osobná sloboda, sociálny kapitál a bezpečnosť, ktoré presahujú základné rozmery HDI. Štúdiá Radman-Funarica, Piskera a Galicsa (2021) sa zameriava na piliere prosperity merané indexom LPI a porovnáva ich s ukazovateľmi HDI. Piliere Podmienky podnikania považujú autori za indikátor dlhodobej udržateľnosti úspechu. Piliere Zdravie, Prírodné prostredie, Správa vecí verejných a Sociálny kapitál vykazujú pozitívny, ale o niečo slabší vzťah. Piliere Vzdelanie a Životné podmienky, ako aj Bezpečnosť a ochrana vykazujú negatívny vzťah k podnikaniu. Autori zdôrazňujú, že zahrnutie správy vecí verejných, zdravia a životného prostredia do indexu LPI ponúka širší rámec na pochopenie prosperity nad rámec HDI zameraného na vzdelanie, zdravie a príjem. Štúdiá Joshanloa, Jovanoviča a Taylora (2019) porovnáva rôzne ukazovatele prosperity a blahobytu vrátane LPI a HDI. Autori tvrdia, že zatiaľ čo HDI sa zameriava na dĺžku života, vzdelanie a príjem, LPI ponúka komplexnejší pohľad tým, že integruje ekonomickú kvalitu, správu vecí verejných, sociálny kapitál a ďalšie rozmery. V článku sa skúma aj vzťah medzi týmito dvoma indexmi a ukazuje sa, že sa výrazne prekrývajú, ale merajú odlišné aspekty rozvoja.

## 1 Materiál a metódy

Dáta v tejto štúdii zahŕňajú údaje o Human Development Index (HDI) a jeho dimenziách, ako aj o Legatum Prosperity Index (LPI) a jeho dimenziách za 27 krajín Európskej únie. Oba indexy sa zverejňujú každoročne. Hodnotíme posledné dostupné údaje za rok 2022 zverejnené v roku 2023.

Zo štatistických metód boli v prvom kroku použité popisné štatistiky a Pearsonov korelačný koeficient. Metóda hlavných komponentov (PCA) sme použili na extrakciu dôležitých informácií z dátovej matice s viacerými kvantitatívnymi premennými a na vyjadrenie týchto informácií pomocou nových premenných, ktoré sa nazývajú hlavné komponenty. PCA redukuje rozmer mnohorozmerných údajov na dve alebo tri hlavné zložky, ktoré je možné vizualizovať graficky pomocou biplotu. Skupiny podobných krajín z hľadiska hodnotených faktorov sme identifikovali pomocou zhlukovej analýzy.

Všetky výpočty boli realizované vo výpočtovom prostredí R.

## 2 Výsledky a diskusia

Najväčšie variačné rozpätie z dimenzií LPI má Správa vecí verejných. Najvyššie hodnotenie má Fínsko a najnižšie Maďarsko. Rovnako aj smerodajná odchýlka je najnižšia pre Správu vecí verejných a najmenšiu smerodajnú odchýlku má pilier Zdravie. Najmenšie variačné rozpätie má pilier Zdravie, t.j. najmenší rozdiel medzi maximálnou hodnotou pre Holandsko a minimálnou hodnotou pre Lotyšsko. Najvyššia priemerná hodnota je pre Životné podmienky a najnižší je priemer pre pilier Sociálny kapitál.

Piliere LPI medzi sebou štatisticky signifikantne súvisia okrem piliera Životné prostredie (NatEnv). Životné prostredie sa často vyznačuje dlhodobými a globálnymi faktormi, ktoré nemusia priamo súvisieť s krátkodobými ekonomickými ukazovateľmi alebo ukazovateľmi životnej úrovne. Pilier NatEnv štatisticky signifikantne nesúvisí s piliermi Zdravie (Health) a pilierom Životné podmienky (LivCond).

Pilier NatEnv nesúvisí ani s Predpokladanými rokmi školskej dochádzky (ExpSchool), a Očakávanou dĺžkou života pri narodení (LifeExp). Predpokladané roky školskej dochádzky (ExpSchool) môže byť viac ovplyvnené sociálnymi, kultúrnymi a ekonomickými faktormi než environmentálnymi. Medzi pilierom Životné prostredie (NatEnv) a dimenziou Hrubý národný produkt na obyvateľa v PKS (GNIperCap) nie je štatisticky signifikantná závislosť (0,373). Vzťah medzi ekonomikou a životným prostredím môže byť komplexný a nelineárny, čo znamená, že vysoký príjem na obyvateľa nemusí vždy znamenať lepšiu ochranu alebo stav

životného prostredia, a naopak. Kvalita životného prostredia môže byť viac ovplyvnená faktormi ako sú environmentálne politiky, úroveň industrializácie, geografické podmienky alebo regulácie, než priamo ekonomickou prosperitou. Takýto výsledok naznačuje, že pre udržateľný rozvoj je potrebné zamerať sa nielen na zvyšovanie ekonomických ukazovateľov, ale aj na samostatné zlepšovanie politiky a opatrení týkajúcich sa životného prostredia.

**Tab. 1: Popisné charakteristiky**

Dimenzie	Subdimenzie a počet premenných	Acronym	Min.	Max.	Variačné rozpätie	Priemer	Medián	Smerodajná odchýlka
<b>Legatum Prosperity Index</b>		LPI	65.4	83.9	18.5	74.8	74.8	5.5
Inkluzívne spoločnosti	Bezpečnosť a ochrana (5)	Safety	76.7	94.2	17.5	86.8	87.0	3.9
	Osobná sloboda (4)	PersonFree	59.0	92.5	33.5	79.7	79.3	8.7
	Správa vecí verejných (7)	Govern	46.8	91.0	44.2	73.8	75.9	12.2
	Sociálny kapitál (5)	SocCap	46.8	77.2	30.5	58.8	55.8	8.4
Otvorené ekonomiky	Investičné prostredie (5)	Invest	50.9	80.4	29.5	70.3	70.6	6.9
	Podmienky podnikania (5)	Enterp	55.0	80.5	25.5	70.0	71.1	7.7
	Infraštruktúra a trhy (8)	InfMarket	64.7	85.1	20.3	76.2	75.8	5.1
	Kvalita ekonomiky (5)	EconQua	45.5	77.4	31.9	65.4	64.4	7.3
Posilnení ľudia	Životné podmienky (6)	LivCond	81.6	96.2	14.6	90.5	91.4	3.5
	Zdravie (6)	Health	73.8	82.2	8.5	78.7	79.5	2.6
	Vzdelávanie (5)	Educa	66.9	88.1	21.2	80.4	81.8	4.9
	Prírodné prostredie (6)	NatEnv	53.1	78.0	24.9	66.6	66.0	6.2
<b>Index ľudského rozvoja</b>		HDI	0.8	1.0	0.2	0.9	0.9	0.0
Dlhý a zdravý život	Očakávaná dĺžka života pri narodení (1)	LifeExp	71.5	84.1	12.5	80.1	81.9	3.5
Vedomosti	Predpokladané roky školskej dochádzky (1)	ExpSchool	13.9	20.0	6.2	16.8	16.4	1.6
	Priemerný počet rokov školskej dochádzky (1)	YearSchool	9.6	14.3	4.7	12.3	12.5	1.0
Životná roveň	Hrubý národný produkt na obyvateľa v PKS (1)	GNIperCap	25921	87468	61546	45284	40137	14309

Zdroj: Vlastné výpočty

Očakávaná dĺžka života pri narodení z HDI udáva priemerný počet rokov, ktoré môže novorodenec očakávať, že bude žiť, za predpokladu, že sa počas jeho života nezmenia súčasné úmrtnostné pomery. V LPI pilier Zdravie je tvorený šiestimi ukazovateľmi. Ukazovateľ Dĺžka života (Longevity) v LPI poskytuje kľúčové informácie o tom, ako dlho ľudia žijú v danej krajine a aké faktory ovplyvňujú ich dĺžku života. Kombinácia očakávanej dĺžky života pri narodení, úmrtnosti dožiť a úmrtnosti matiek umožňuje hodnotiť efektívnosť zdravotného systému a kvalitu života obyvateľstva, čo sú zásadné aspekty ľudskej prosperity. Ukazovatele Fyzické a duševné zdravie (Physical and Mental Health) hodnotia celkový fyzický a duševný zdravotný stav obyvateľstva. Zohľadňujú výskyt chronických chorôb, duševných porúch, mieru

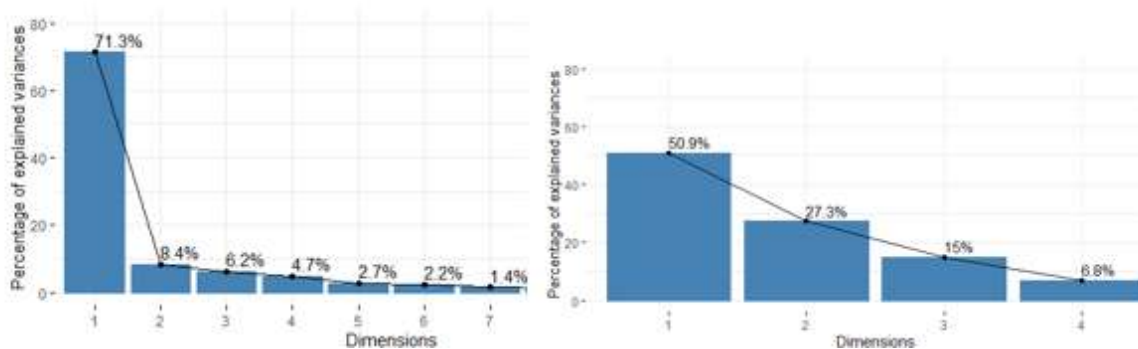
obezity a ďalšie faktory, ktoré ovplyvňujú kvalitu života jednotlivcov. Preventívne opatrenia (Preventive Interventions) sa zameriavajú na úsilie krajiny v oblasti prevencie ochorení a podpory zdravého životného štýlu. Hodnotia programy očkovania, skriningové programy, verejné zdravotné kampane a iné iniciatívy, ktoré pomáhajú predchádzať ochoreniam. Behaviorálne rizikové faktory (Behavioural Risk Factors) sa zameriavajú na správanie, ktoré zvyšuje riziko vzniku zdravotných problémov, ako je fajčenie, nadmerná konzumácia alkoholu, nedostatok fyzickej aktivity a nezdravé stravovanie. Vyjadruje mieru, do akej sú obyvatelia a zdravotný systém schopní zvládať a minimalizovať tieto rizikové faktory. Výsledky nám potvrdzujú, že oba indexy hodnotia zdravie obyvateľstva veľmi podobne, nakoľko Pearsonov korelačný koeficient je 0,868\*\*\*.

Pilier Education v LPI je kľúčový pre dlhodobú prosperitu, keďže kvalitné vzdelávanie je základom pre inovácie, produktivitu a sociálnu mobilitu. Sústreďuje sa na hodnotenie vzdelávacieho systému v krajine, pokrývajúc všetky úrovne vzdelávania od predškolského až po vysokoškolské a zručnosti dospelých, ktoré sú dôležité pre celoživotné učenie sa, flexibilitu na trhu práce a schopnosť prispôbiť sa meniacim sa ekonomickým a technologickým podmienkam. V rámci HDI sa používajú dva rôzne vzdelávacie ukazovatele. Ukazovateľ Predpokladané roky školskej dochádzky (ExpSchool) poskytuje odhad potenciálneho prístupu detí k vzdelaniu v budúcnosti a môže naznačovať očakávaný stupeň vzdelania, ktorý bude mať budúca generácia. Tento ukazovateľ signifikantne 0,733\*\*\* súvisí s pilierom Vzdelávanie z LPI.

Priemerný počet rokov školskej dochádzky (YearSchool) z HDI odráža historický prístup k vzdelaniu a kvalitu vzdelania dospelých obyvateľov v krajine. Nevykazuje štatisticky signifikantnú závislosť (0,316) s pilierom Vzdelávanie z LPI. Je to dôsledok viacerých faktorov. YearSchool sa zameriava na dospelú populáciu a odráža, koľko rokov vzdelávania dosiahli dospelí obyvatelia krajiny. Tento ukazovateľ je historický, čo znamená, že môže byť ovplyvnený minulosťou, keď boli vzdelávacie systémy a prístup k vzdelaniu v krajine odlišné. Pilier Vzdelávanie v LPI sa však sústreďuje na súčasnú kvalitu a efektívnosť vzdelávacieho systému vrátane prístupu k vzdelaniu na všetkých úrovniach a kvality vzdelávania, ktoré aktuálne prebieha. Navyac, pilier Vzdelávanie v LPI zahŕňa širší rozsah ukazovateľov, vrátane kvality vzdelávania na rôznych úrovniach. V niektorých krajinách tiež môže byť priemerný počet rokov školskej dochádzky relatívne vysoký, čo odráža historický prístup k vzdelaniu, ale súčasný vzdelávací systém môže mať problémy s kvalitou alebo rovnosťou prístupu k vzdelaniu, čo ovplyvňuje hodnotenie v LPI.

LPI nesúvisí štatisticky signifikantne (0,312) iba s priemerným počtom rokov školskej dochádzky (YearSchool). To, že LPI má štatisticky signifikantné súvislosti so všetkými svojimi piliermi a dimenziami HDI (okrem priemerných počtov rokov školskej dochádzky), naznačuje, že celkový index LPI dobre zachytáva multifaktoriálnu povahu prosperity. HDI silne a signifikantne koreluje so všetkými piliermi LPI. Pearsonov korelačný koeficient medzi LPI a HDI je 0,870\*\*\*. Znamená to, že sú štatisticky signifikantne závislé. Legatum Prosperity Index (LPI) a Index ľudského rozvoja (HDI) sú nástroje, ktoré hodnotia rozvoj a kvalitu života, avšak robia to rôznymi spôsobmi a z rôznych perspektív. HDI a Legatum Prosperity Index môžeme považovať za navzájom sa doplňujúce nástroje.

**Obr. 1: Percento vysvetleného rozptylu v PCA pre LPI a HDI**

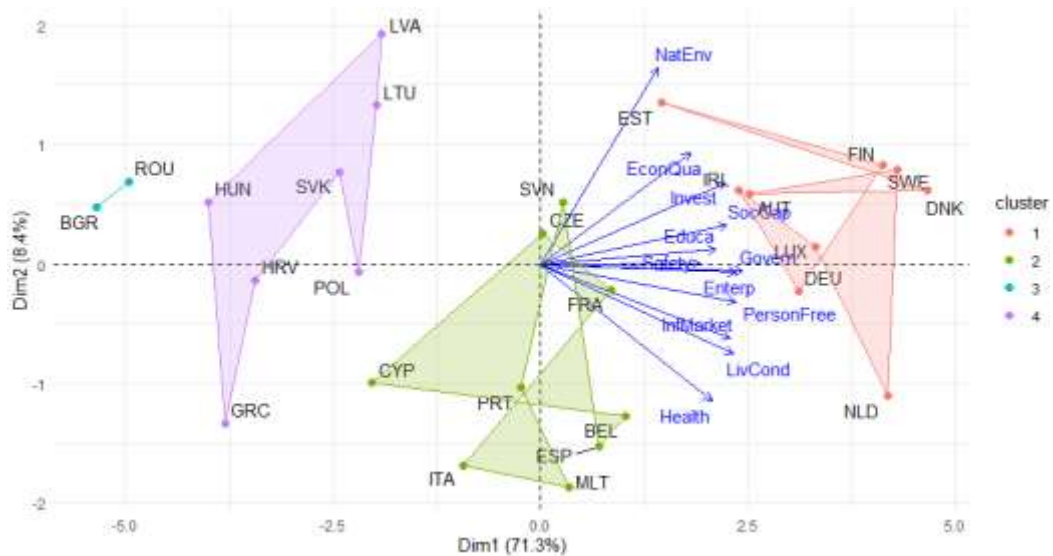


Zdroj: Vlastné výpočty

Podľa Kaiserovho pravidla ponechávame len tie hlavné komponenty, ktorých rozptyly presiahnu hodnotu 1, t.j. pre ktoré sú vlastné čísla väčšie ako 1. V našom prípade tejto podmienke vyhovujú prvé dve vlastné čísla v prípade dimenzií HDI aj LPI. Rovnako prvé dve dimenzie (Obr. 1) v prípade LPI aj HDI vysvetľujú dostatočne veľký podiel variability (79,67, resp. 78,20).

Z biplotu (Obr. 2) PCA pre LPI vieme vyčítať zaujímavé informácie: Pre krajiny prvého zhluku (Estónsko, Fínsko, Švédsko, Dánsko, Rakúsko, Luxembursko, Nemecko a Holandsko, Írsko) sú skóre vo všetkých pilieroch nadpriemerné. Pre štáty v druhom zhluku (Slovinsko, Česko, Francúzsko, Cyprus, Portugalsko, Belgicko, Španielsko, Malta, Taliansko) sú hodnoty skóre vo väčšine prípadov štátov nadpriemerné v pilieroch v 4. kvadrante. Štáty tretieho (zhluku majú skóre vo všetkých pilieroch podpriemerné okrem Litvy a Lotyšska s vysokým skóre v pilieri Prírodné prostredie.

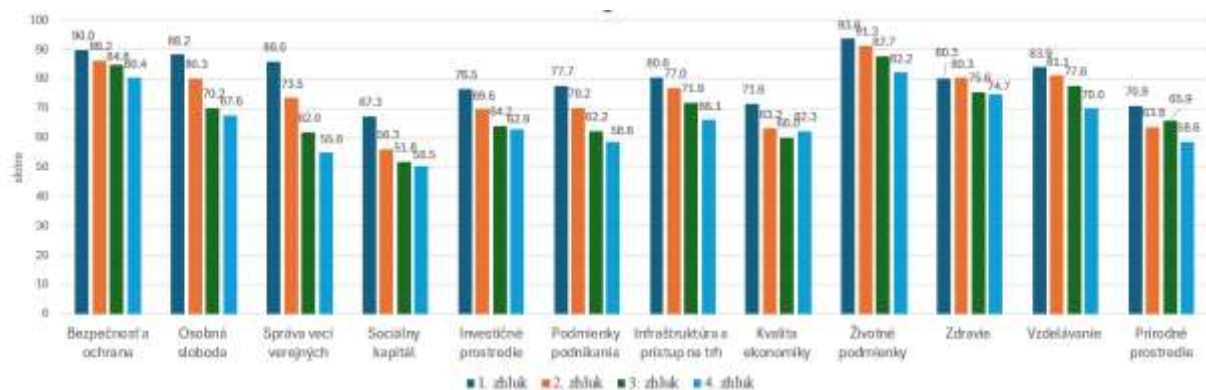
**Obr. 2: Biplot a výsledky zhlukovania pre LPI**



Poznámka: Skratky štátov sú podľa normy ISO 3166-1  
Zdroj: Vlastné výpočty

Najlepšie výsledky dosahujú krajiny prvého zhluku. Priemerné skóre v jednotlivých pilieroch klesá s poradím zhluku. V dimenzii inkluzívne spoločnosti sú rozdiely väčšie ako v ostatných dimenziách. V pilieri Investičné prostredie sú hodnoty priemerného skóre tretieho a štvrtého zhluku takmer rovnaké. Rovnako je tomu v pilieri Zdravie. Výnimku z tvrdenia, že rastom poradia zhluku klesajú priemerné hodnoty tvorí pilier Kvalita ekonomiky. Je to dôsledok nízkeho skóre Grécka a Chorvátska. Ďalšou výnimkou je pilier Prírodné prostredie, kde priemerné skóre štátov druhého zhluku je nižšie ako priemerné skóre štátov tretieho zhluku. Je to výsledok dvoch skutočností: Malta z druhého zhluku má hlboko podpriemerné hodnotenie v tomto pilieri a naopak Lotyšsko z tretieho zhluku má mimoriadne vysoké skóre v tomto pilieri.

**Obr. 3: Priemerné hodnoty dimenzií LPI pre jednotlivé zhluky**



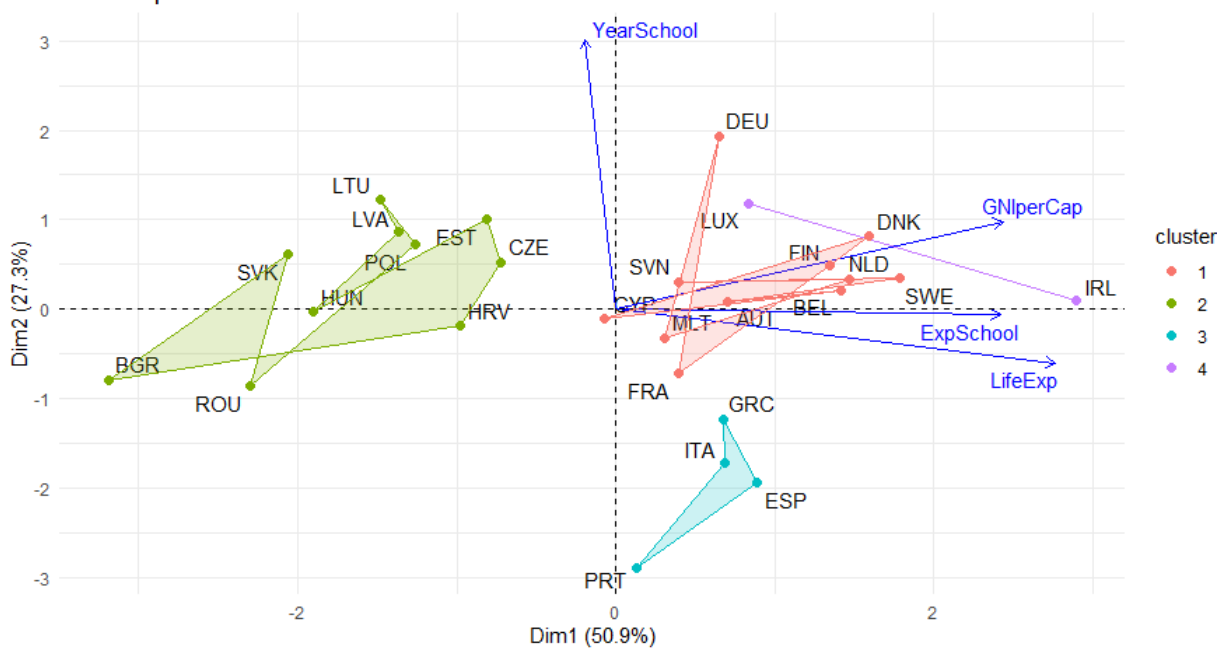
Zdroj: Vlastné výpočty

V prípade zhlukovej analýzy pre HDI (Obr. 4) krajiny prvého zhluku (Nemecko, Dánsko, Holandsko, Švédsko, Belgicko, Rakúsko, Malta, Cyprus, Slovinsko) dosahujú v každej dimenzii nadpriemernú hodnotu. Okrem Malty (12,2) a Francúzska (11,7), ktoré majú podpriemernú priemernú dĺžku školskej dochádzky. Krajiny štvrtého zhluku (Írsko a Luxembursko) dosahujú nadpriemerné hodnoty hrubého národného produktu na obyvateľa v PKS a nadpriemerne vysoké hodnoty očakávanej dĺžky života pri narodení. Krajiny tretieho zhluku sú krajiny južnej Európy. Dosahujú (Grécko (11,4), Taliansko (10,7), Portugalsko (9,6) a Španielsko (10,6)) podpriemerné hodnoty (priemer je 12,3) v dimenzii Priemerný počet rokov školskej dochádzky (YearSchool). Ide o kombináciu historických, kultúrnych, sociálno-ekonomických a politických faktorov, ktoré ovplyvnili vývoj vzdelávacieho systému a prístup k vzdelaniu v týchto krajinách. V týchto krajinách bola tradične silná rodinná štruktúra, kde deti častokrát preberali remeslá a podniky od svojich rodičov bez potreby dlhšieho formálneho vzdelávania. Poľnohospodárstvo bolo dominantné v ekonomikách týchto krajín, čo často viedlo k nižšiemu vzdelaniu, pretože deti boli často potrebné na prácu v rodinných podnikoch namiesto toho, aby pokračovali v škole. Hospodárske problémy, ktoré tieto krajiny zažili v rôznych, mohli mať negatívny vplyv na investície do vzdelania a na schopnosť rodín podporovať dlhšie vzdelávanie svojich detí. Industrializácia v týchto krajinách nastúpila neskôr v porovnaní so severoeurópskymi krajinami, čo tiež ovplyvnilo potrebu a prístup k vzdelaniu. Rýchlejšia industrializácia je často spojená s vyššou potrebou vzdelania, čo by mohlo vysvetliť vyššie hodnoty v iných častiach Európy.

Krajiny druhého zhluku (Slovensko, Česko, Maďarsko, Poľsko, Bulharsko, Rumunsko, Chorvátsko, Litva, Lotyšsko, Estónsko) majú nadpriemernú priemernú dĺžku školskej dochádzky. Sú to postsocialistické štáty, ktoré majú historicky dlhšiu priemernú dobu školskej dochádzky. Štáty ako Československo, Maďarsko, Poľsko a iné investovali do vzdelávacieho systému a poskytovali široký prístup ku kvalitnému vzdelaniu. Krajiny sa časom prispôbili moderným vzdelávacím štandardom a praktikám, ale udržal sa vysoký priemerný počet rokov školskej dochádzky.



**Obr. 4: Biplot a výsledky zhlukovania pre HDI**



Poznámka: Skratky štátov sú podľa normy ISO 3166-1  
Zdroj: Vlastné výpočty

## Závery

Cieľom LPI je poskytnúť komplexný pohľad na prosperitu a rozvoj, ktorý zahŕňa nielen materiálny blahobyt, ale aj kvalitu života a sociálne faktory. Legatum Prosperity Index je **dáva** rámec, ktorý hodnotí krajiny z hľadiska podpory prosperity ich obyvateľov, ktorá odráža ekonomický aj sociálny blahobyt. Zachytáva bohatstvo skutočne prosperujúceho života, ktorý presahuje tradičné makroekonomické merania prosperity národa, ktoré sa spoliehajú výlučne na ukazovatele bohatstva. HDI sa sústreďuje na meranie troch základných aspektov ľudského rozvoja a blahobytu. Je určený na hodnotenie a porovnávanie pokroku krajín v oblasti základného rozvoja ľudských schopností a životných podmienok.

HDI poskytuje základný prehľad o úrovni ľudského rozvoja, zatiaľ čo Legatum Prosperity Index ponúka hlbší a širší pohľad na prosperitu vrátane sociálnych, politických a environmentálnych faktorov. Oba indexy poskytujú hodnotné informácie, ale z rôznych perspektív.

Záver našej štúdie potvrdzuje, že Legatum Prosperity Index (LPI) a Human Development Index (HDI) poskytujú štatisticky významné a porovnateľné informácie o kvalite života v krajinách EÚ. Analýza závislosti medzi týmito indexmi a ich dimenziami ukázala vysokú koreláciu ( $r = 0,870^{***}$ ), čo naznačuje, že LPI efektívne zachytáva komplexný

charakter prosperity. Zistilo sa tiež, že HDI je významne prepojený so všetkými piliermi LPI, čo potvrdzuje, že oba indexy hodnotia zdravie obyvateľstva veľmi podobne ( $r = 0,868^{***}$ ).

Avšak, LPI nepreukázal štatisticky významnú koreláciu s priemerným počtom rokov školskej dochádzky ( $r = 0,312$ ), čo môže byť ovplyvnené historickými faktormi. Krajiny južnej Európy s nižším priemerným počtom rokov školskej dochádzky boli oddelené do samostatného zhluku, čo poukazuje na vplyv historických, kultúrnych a socio-ekonomických faktorov na ich vzdelávacie systémy.

Celkovým prínosom našej analýzy je potvrdenie, že kombinácia HDI a LPI ponúka komplexnejší pohľad na rozvoj a výzvy, ktorým jednotlivé krajiny čelia. Legatum Prosperity Index a HDI sa navzájom dopĺňajú a poskytujú rôzne úrovne analýzy prosperity a rozvoja, pričom každý z nich sa zameriava na odlišné aspekty kvality života a rozvoja.

Na základe našich zistení by bolo vhodné zvážiť rozšírenie dimenzie vzdelania v HDI o prvky zohľadňujúce nielen kvantitatívne ukazovatele, ako je priemerná dĺžka vzdelávania, ale aj kvalitatívne aspekty hodnotenia vzdelania, ako ich meria pilier Vzdelávania v LPI. Tento pilier sa sústreďuje na súčasnú kvalitu a efektívnosť vzdelávacieho systému vrátane prístupu k vzdelaniu na všetkých úrovniach, čím ponúka hlbší a realistickejší obraz o dlhodobom vplyve vzdelania na prosperitu krajiny.

Je prirodzené, že ľudia chcú žiť v blahobyte, jednoducho mať sa dobre, cítiť sa bezpečne, dožiť sa v zdraví relatívne vysokého veku, dýchať zdravý vzduch, piť čistú vodu, mať adekvátne zamestnanie, ... . Všetko toto implicitne cítia a vyžadujú. Je potom na politikoch a manažéroch ako sa budú využívať zdroje, ktoré sú vzácne a obmedzené, ako sa budú hľadať alternatívne zdroje, ako produkovať tak, aby sa nevytvárali environmentálne záťaž a podobne. Bez vzťahu a pozornosti vzdelaniu to nepôjde, aj vzhľadom na rýchlo sa rozvíjajúce možnosti uplatnenia sa na trhu práce v IT oblastiach. Netreba však zabúdať na historické korene, ktoré sa prejavili viac či menej v niektorých pilieroch LPI či HDI. Pri ďalšom úsilí o rozvoj a udržateľný rast je dobré dať sa inšpirovať oboma indexami, tak LPI ako aj HDI, pretože poskytujú cenné informácie o kvalite života, aj keď z rozdielnych perspektív.

## **Podakovanie**

Príspevok vznikol v rámci riešenia projektu VEGA 1/0034/23 Metodické a empirické aspekty merania subjektívneho blahobytu.

## Literatúra

- Budak, Ā., Kiliĉ, G., & Organ, A. (2020). Evaluation of the prosperity levels of EU and EU candidate countries by clustering and PSI method. In *Handbook of Research on Social and Economic Development in the European Union*, 81–98. IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-7998-1188-6.ch005>
- Gligorić Matić, M., Gavrilović, B. J., & Stanišić, N. (2020). GDP and beyond: Prosperity convergence in the countries of Western and Eastern Europe. *Acta Oeconomica*, 70(4), 493–511. <https://doi.org/10.1556/032.2020.00033>
- Gonos, J., Hrehová, D., & Āulková, K. (2022). Economic development facets and their interrelation. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 9(3), 88. [http://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.3\(6\)](http://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.3(6))
- Jansen, A., Wang, R., Behrens, P., & Hoekstra, R. (2024). Beyond GDP: a review and conceptual framework for measuring sustainable and inclusive wellbeing. *The Lancet Planetary Health*, 8(9), e695–e705. [https://doi.org/10.1016/S2542-5196\(24\)00147-5](https://doi.org/10.1016/S2542-5196(24)00147-5)
- Joshanloo, M., Jovanović, V., & Taylor, T. (2019). A multidimensional understanding of prosperity and well-being at country level: Data-driven explorations. *PloS one*, 14(10), e0223221. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0223221>
- Khan, A. J., & Ahmad, H. R. (2019). Prosperity and instability: an evaluation of legatum prosperity index. *Papers and Proceedings* 407-431.
- Lind, N. (2024). Legatum prosperity index. In *Encyclopedia of quality of life and well-being research*. 3813-3814, Cham: Springer International Publishing. [https://doi.org/10.1007/978-3-031-17299-1\\_1619](https://doi.org/10.1007/978-3-031-17299-1_1619)
- Radman-Funaric, M., Pisker, B., & Galic, K. P. (2021). Measuring Interrelations of Prosperity Pillars Leading Towards Sustainable Success. Proceedings of the 32nd DAAAM International Symposium, pp.0486-0492, B. Katalinic (Ed.), Published by DAAAM International. <https://doi-org/10.2507/32nd.daaam.proceedings.070>
- Žmuk, B. (2015). Quality of life indicators in selected European countries: Statistical hierarchical cluster analysis approach. *Croatian Review of Economic, Business and Social Statistics*, 1(1-2), 42-54. <https://doi-org/10.1515/crebss-2016-0004>
- Taqi, M., e Ali, M. S., Parveen, S., Babar, M., & Khan, I. M. (2021). An analysis of Human Development Index and Economic Growth. A Case Study of Pakistan. *iRASD Journal of Economics*, 3(3), 261-271. <https://doi.org/10.52131/joe.2021.0303.0042>

## **Contact**

Janka Zajacová

Faculty of Civil Engineering

Slovak University of Technology in Bratislava

Bratislava

[janka.zajacova@stuba.sk](mailto:janka.zajacova@stuba.sk)

Beáta Stehlíková

Faculty of Economics and Entrepreneurship

Pan-European university in Bratislava

Bratislava

[stehlikovab2@gmail.com](mailto:stehlikovab2@gmail.com)

Mária Zúbková

Faculty of Civil Engineering

Slovak University of Technology in Bratislava

Bratislava

[maria.zubkova@stuba.sk](mailto:maria.zubkova@stuba.sk)